

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 2516

7 Νοεμβρίου 2011

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. Η.Π. 48416/2037/Ε.103

Μέτρα και όροι για την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς-Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 29457/1511/2005 (Β' 992) κοινής υπουργικής απόφασης, του Π.Δ. 51/2007 (Α' 54) και του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190), σε συμμόρφωση προς τις διατάξεις της οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 «σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 200/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ -
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ -
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου δεύτερου του Ν. 2077/1992 «Κύρωση Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση» (Α' 136) και τις διατάξεις των άρθρων 1 και 2 (παρ. 1ζ) του Ν. 1338/1983 «Εφαρμογή του Κοινοτικού Δικαίου» (Α' 34) όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του Ν. 1440/1986 «Συμμετοχή της Ελλάδας στο κεφάλαιο, στα αποθεματικά και στις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων κ.λ.π. (Α' 70) και του άρθρου 65 του Ν. 1892/1990 (Α' 101).

2. Τις διατάξεις των άρθρων 8, 28,29 και 30 του Ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (Α' 160) όπως το άρθρο 28 τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του ν. 3937/2011 (Α' 60) και το άρθρο 30 με το άρθρο 98 (παρ.12) του Ν. 1892/1990 «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη» (Α' 101) και στη συνέχεια το ίδιο άρθρο με το άρθρο 4 του ν. 3010/2002 (Α' 91).

3. Τις διατάξεις του Ν. 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής» (Α' 209).

4. Τις διατάξεις του Ν. 2205/1994 «Κύρωση της Σύμβασης - Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές» (Α' 60).

5. Τις διατάξεις των άρθρων δευτέρου και τρίτου του Ν. 3017/2002 «Κύρωση του Πρωτοκόλλου του Κιότο στη σύμβαση - πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος» (Α' 117).

6. Τις διατάξεις του Ν. 3889 /2010 «Χρηματοδότηση Περιβαλλοντικών Παρεμβάσεων, Πράσινο Ταμείο, Κύρωση Δασικών Χαρτών και άλλες διατάξεις» (Α' 182).

7. Τις διατάξεις του άρθρου 9 (παρ. 4, 5, 6 και 7) του Ν. 2947/2001 «Θέματα Ολυμπιακής Φιλοξενίας Έργων Ολυμπιακής Υποδομής και άλλες διατάξεις» (Α' 228).

8. Τις διατάξεις του Π.Δ. 165/2003 «Διοικητική οργάνωση, διάρθρωση και στελέχωση της Ειδικής Υπηρεσίας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος» (Α' 137).

9. Τις διατάξεις του Π.Δ. 148/2009 «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και την αποκατάσταση των ζημιών στο περιβάλλον-Εναρμόνιση με την οδηγία 2004/35/ΕΚ... κλπ» (Α' 190).

10. Την οδηγία 2009/31/ΕΚ του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕL 140/114/2009).

11. Τις διατάξεις του άρθρου 1 (παρ. 3) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 «για τις μεταφορές αποβλήτων» (ΕΕL 190/1/2006), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 36 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ.

12. Τις διατάξεις του Ν. 3983/2011 «Εθνική Στρατηγική για την προστασία και διαχείριση των θαλάσσιων υδάτων. Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/56/ΕΚ...και άλλες διατάξεις» (Α' 144).

13. Τις διατάξεις του άρθρου 186 (παρ. ΣΤ) του Ν.3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης -Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87).

14. Την υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση «Σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2003/87/ΕΚ «σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου» (Β' 1931), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση.

15. Τις διατάξεις του άρθρου 6 του Π.Δ. 189/2009 «Καθορισμός και ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων» (Α' 221).

16. Τις διατάξεις του άρθρου 2 (παρ. 4) του Π.Δ. 24/2010 «Ανακαθορισμός των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων και τροποποίηση του Π.Δ. 189/2009» (Α' 56).

17. Τις διατάξεις του Π.Δ. 65/2011 «Διάσπαση του Υπουργείου Εσωτερικών, Αποκέντρωση και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης στα Υπουργεία: α) Εσωτερικών και β) Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, συγχώνευση των Υπουργείων Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας .... στο Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας .... κλπ» (Α' 147).

18. Την υπ' αριθμ. Υ350/8-7-2011 απόφαση του Πρωθυπουργού «Περί καθορισμού των αρμοδιοτήτων των Αναπληρωτών Υπουργών Οικονομικών Φίλιππου Σαχινίδη και Παντελή Οικονόμου» (Β' 1603).

19. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Σκοπός - Αντικείμενο

1. Με την παρούσα απόφαση αποσκοπείται η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 8 του Ν. 1650/1986 και συγχρόνως η συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 2009/31/ΕΚ του Συμβουλίου της 23ης Απριλίου 2009 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς και για την τροποποίηση της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 200/60/ΕΚ, 2001/80/ΕΚ, 2004/35/ΕΚ, 2006/12/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ και του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1013/2006» που έχει δημοσιευθεί στην Ελληνική γλώσσα στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕΛ 140/114/2009), ώστε με τη θέσπιση κανόνων, μέτρων και διαδικασιών για την περιβαλλοντικά ασφαλή αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (εφεξής "CO₂") σε γεωλογικούς σχηματισμούς, να συμβάλει η χώρα στην Κοινοτική προσπάθεια για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

2. Σκοπός της περιβαλλοντικά ασφαλούς αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς είναι η μόνιμη απομόνωση του CO₂ κατά τρόπο που να προλαμβάνει και, όπου αυτό δεν είναι εφικτό, να εξαλείφει κατά το δυνατόν τις αρνητικές επιπτώσεις και τυχόν κινδύνους για το περιβάλλον και την υγεία του ανθρώπου.

3. Το δικαίωμα εξερεύνησης και αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας απόφασης, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 2, ανήκει αποκλειστικά στο Δημόσιο και η άσκησή του αφορά πάντοτε το δημόσιο συμφέρον.

4. Για θέματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή της παρούσας απόφασης και δεν ρυθμίζονται από τις διατάξεις της, εφαρμόζονται συμπληρωματικά και αναλόγως οι διατάξεις του ν.3175/2003 (Α' 207) και του Μεταλλευτικού Κώδικα, όπως εκάστοτε ισχύουν, καθώς επίσης και η εθνική και κοινοτική νομοθεσία σχετικά με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής - Απαγορεύσεις

1. Η παρούσα απόφαση εφαρμόζεται στην αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς που εκτείνονται στην Ελληνική Επικράτεια, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου βυθού, της υφαλοκρηπίδας και του υπεδάφους έως τα όρια της περιοχής όπου η Ελληνική Δημοκρατία έχει κυριαρχικά δικαιώματα ή/και ασκεί δικαιοδοσία, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), που κυρώθηκε με το ν.2321/1995 (Α' 136).

2. Η παρούσα απόφαση δεν εφαρμόζεται στην αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς με συνολική προβλεπόμενη αποθήκευση κάτω των 100 χιλιοτόνων, η οποία διενεργείται για έρευνα, ανάπτυξη ή δοκιμή νέων προϊόντων και διεργασιών.

3. Δεν επιτρέπεται η αποθήκευση CO₂:

α) σε τόπο αποθήκευσης με συγκρότημα αποθήκευσης που εκτείνεται πέραν της περιοχής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 και,

β) στη στήλη ύδατος και σε υπόγειους υδροφορείς.

Άρθρο 3

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως:

1) "αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς" η έγχυση που συνοδεύεται από αποθήκευση ρευμάτων CO₂ σε υπόγειους γεωλογικούς σχηματισμούς·

2) "στήλη ύδατος" η κατακόρυφα συνεχής μάζα ύδατος από την επιφάνεια έως τα ιζήματα του πυθμένα ενός υδάτινου σώματος·

3) "τόπος αποθήκευσης" μια κατ' όγκον καθορισμένη περιοχή μέσα σε γεωλογικό σχηματισμό που χρησιμοποιείται για την αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς και οι συναφείς επιφανειακές και εγχυτικές εγκαταστάσεις·

4) "γεωλογικός σχηματισμός" μια λιθοστρωματογραφική υποδιαίρεση μέσα στην οποία ανευρίσκονται και χαρτογραφούνται διακεκρυμμένες στρώσεις πετρωμάτων·

5) "διαρροή" οποιαδήποτε διαρροή CO₂ από το συγκρότημα αποθήκευσης·

6) "συγκρότημα αποθήκευσης" ο τόπος αποθήκευσης και οι γύρω γεωλογικοί χώροι οι οποίοι μπορεί να επηρεάσουν τη συνολική ακεραιότητα και ασφάλεια της αποθήκευσης (δηλαδή σχηματισμοί δευτερογενείς περιορισμού)·

7) "υδραυλική μονάδα": υδραυλικά συνδεδεμένος πορώδης χώρος, όπου η μεταφορά της πίεσης μπορεί να μετρηθεί με τεχνικά μέσα, ο οποίος περιορίζεται από αδιαπέραστα φράγματα (όπως ρήγματα, αλατούχοι θόλοι λιθολογικά όρια) ή από τομές του σχηματισμού που δημιουργούνται με την επιφάνεια της γης·

8) "εξερεύνηση" η αξιολόγηση δυνατικών συγκροτημάτων αποθήκευσης για τους σκοπούς της αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς μέσω δραστηριοτήτων επέμβασης στο υπεδάφος, όπως γεωτρητικές εργασίες για την απόκτηση γεωλογικών πληροφοριών σχετικά με στρώματα στο δυναμικό συγκρότημα αποθήκευσης και, ανάλογα με την περίπτωση, διεξαγωγή δοκιμών έγχυσης για το χαρακτηρισμό του τόπου αποθήκευσης·

9) “άδεια εξερεύνησης” η διοικητική πράξη (απόφαση) που εκδίδεται αιτιολογημένα από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τους όρους και τις απαιτήσεις των άρθρων 6 και 7, με την οποία επιτρέπεται η εξερεύνηση και καθορίζονται οι όροι διεξαγωγής της·

10) “φορέας εκμετάλλευσης” οιοδήποτε φυσικό ή νομικό, ιδιωτικό ή δημόσιο πρόσωπο πάσης φύσεως, το οποίο εκμεταλλεύεται τον τόπο αποθήκευσης CO₂ ή έχει τον έλεγχο του τόπου ή στο οποίο έχει μεταβιβασθεί αποφασιστικής σημασίας οικονομική εξουσία ως προς την τεχνική λειτουργία του τόπου αποθήκευσης, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας·

11) “φορέας εξερεύνησης” οιοδήποτε φυσικό ή νομικό, ιδιωτικό ή δημόσιο πρόσωπο πάσης φύσεως, το οποίο έχει δικαίωμα, μετά από σχετική άδεια, να προβεί σε εργασίες εξερεύνησης. Ο φορέας εξερεύνησης μπορεί να είναι και φορέας εκμετάλλευσης του χώρου αποθήκευσης CO₂, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 7·

12) “άδεια αποθήκευσης” η διοικητική πράξη (απόφαση) που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή σύμφωνα με τους όρους και τις απαιτήσεις του Κεφαλαίου Γ’ (άρθρα 8-13), με την οποία επιτρέπεται η αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς σε έναν τόπο αποθήκευσης από τον φορέα εκμετάλλευσης και καθορίζονται οι όροι διεξαγωγής της·

13) “ουσιώδης μεταβολή” οιαδήποτε μεταβολή μη προβλεπόμενη στην άδεια αποθήκευσης, η οποία μπορεί να επηρεάσει σημαντικά το περιβάλλον ή την υγεία·

14) “ρεύμα CO₂” η ροή ουσιών που προκύπτει από διεργασίες δέσμευσης διοξειδίου του άνθρακα·

15) “απόβλητα” οι ουσίες που ορίζονται ως απόβλητα στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ (ΕΕ L 312/3/22-11-2008)·

16) “θύσανος CO₂” ο όγκος διασποράς CO₂ στον γεωλογικό σχηματισμό·

17) “μετανάστευση” η κίνηση του CO₂ μέσα στο συγκρότημα αποθήκευσης·

18) “σημαντική ανωμαλία” τυχόν ανωμαλία στις εργασίες έγχυσης ή αποθήκευσης ή στις συνθήκες του ίδιου του συγκροτήματος αποθήκευσης, η οποία συνεπάγεται κίνδυνο διαρροής ή κίνδυνο για το περιβάλλον ή την υγεία·

19) “σημαντικός κίνδυνος” ο συνδυασμός της πιθανότητας πρόκλησης ζημίας και μεγέθους ζημίας που δεν μπορεί να αγνοηθεί χωρίς να τεθεί υπό αμφισβήτηση ο σκοπός της παρούσας απόφασης για το συγκεκριμένο τόπο αποθήκευσης·

20) “διορθωτικά μέτρα” τυχόν μέτρα που λαμβάνονται για να διορθωθούν σημαντικές ανωμαλίες ή να διακοπούν διαρροές ώστε να προληφθεί ή να σταματήσει η έκλυση CO₂ από το συγκρότημα αποθήκευσης·

21) “κλείσιμο” ενός τόπου αποθήκευσης» η οριστική παύση έγχυσης CO₂ στον εν λόγω τόπο αποθήκευσης·

22) “μετά το κλείσιμο” η περίοδος μετά το κλείσιμο ενός τόπου αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένης της περιόδου μετά τη μεταβίβαση της ευθύνης στην αρμόδια αρχή·

23) “δίκτυο μεταφοράς” το δίκτυο σωληναγωγών, συμπεριλαμβανομένων των συναφών σταθμών ανύψωσης της πίεσης για τη μεταφορά CO₂ στον τόπο αποθήκευσης.

Άρθρο 4

Αρμόδια αρχή

Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της απόφασης ορίζεται η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος και η Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις των επί μέρους διατάξεων της παρούσας απόφασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β’

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΠΩΝ- ΑΔΕΙΕΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΣΗΣ

Άρθρο 5

Επιλογή τόπων αποθήκευσης

1. Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ) διατηρεί το δικαίωμα να ορίζει τις περιοχές από τις οποίες μπορεί να επιλέγονται τόποι αποθήκευσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις της απόφασης ή να μην επιτρέπει αποθήκευση σε τμήματα ή στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας.

2. Προκειμένου ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής να επιτρέψει τη γεωλογική αποθήκευση CO₂, πρέπει να προηγηθεί αξιολόγηση της διαθέσιμης αποθηκευτικής ικανότητας σε τμήματα ή στο σύνολο της Ελληνικής Επικράτειας, μετά από εξερεύνηση που διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 6.

3. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΠΕΚΑ) μετά από κοινή εισήγηση των αρμόδιων υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Περιβάλλοντος και της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, κρίνεται η καταλληλότητα ενός γεωλογικού σχηματισμού για χρήση του ως τόπου αποθήκευσης, μετά από χαρακτηρισμό και αξιολόγηση του δυνητικού συγκροτήματος αποθήκευσης CO₂ και της γύρω περιοχής, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο παράρτημα Ι.

4. Ένας γεωλογικός σχηματισμός επιλέγεται ως τόπος αποθήκευσης μόνον εάν, υπό τις προτεινόμενες προϋποθέσεις χρήσης, δεν υφίσταται σημαντικός κίνδυνος διαρροής, ούτε σημαντικός κίνδυνος για το περιβάλλον ή την υγεία.

Άρθρο 6

Άδειες εξερεύνησης

1. Η εξερεύνηση για την παραγωγή των πληροφοριών που είναι αναγκαίες για την επιλογή του τόπου αποθήκευσης, κατ’ εφαρμογή του άρθρου 5, διενεργείται μετά από άδεια του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Για την χορήγηση της άδειας εξερεύνησης απαιτείται η υποβολή στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής:

α) στοιχείων και πληροφοριών που τεκμηριώνουν την αναγκαία τεχνική ικανότητα και επάρκεια του ενδιαφερόμενου φορέα εξερεύνησης, για την εκτέλεση των απαιτήσεων που περιγράφονται στο παράρτημα 1,

β) τεχνική έκθεση η οποία περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

αα) περιγραφή του χώρου εξερεύνησης καθώς και της ευρύτερης περιοχής σε ακτίνα το λιγότερο 1 χλμ.

ββ) χρονοδιάγραμμα εξέλιξης των εργασιών κατά τις τρεις φάσεις διενέργειάς τους, σύμφωνα με το παράρτημα Ι.

γγ) χρονοδιάγραμμα αποκατάστασης του τοπίου σε περίπτωση που δεν επακολουθήσει σε εύλογο χρονικό διάστημα, εκμετάλλευση του τόπου αποθήκευσης,

δδ) μέτρα για την ασφάλεια και προστασία των εργαζόμενων

2. Η άδεια εξερεύνησης περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

α) όνομα και διεύθυνση του ενδιαφερόμενου φορέα εξερεύνησης

β) επακριβή θέση και περιγραφή της περιοχής με περιορισμένο και σαφώς οριοθετημένο όγκο

γ) την υποχρέωση διενέργειας των εργασιών εξερεύνησης σύμφωνα με τα κριτήρια και τις φάσεις διεξαγωγής τους που προβλέπονται στο παράρτημα Ι

δ) την υποχρέωση ενημέρωσης και υποβολής στην αρμόδια αρχή, μετά την ολοκλήρωση κάθε φάσης, πλήρους και τεκμηριωμένης έκθεσης με τα στοιχεία που περιγράφονται στο παράρτημα Ι

ε) την υποχρέωση για άμεση ενημέρωση της αρμόδιας αρχαιολογικής Υπηρεσίας, σε περίπτωση που κατά τις εργασίες εξερεύνησης ανευρίσκονται αρχαιολογικά ευρήματα ή της αδειοδοτούσας αρχής σε περίπτωση άλλων ευρημάτων επιστημονικής ή σημαντικής οικονομικής αξίας

στ) τη δυνατότητα, όταν είναι σκόπιμο, να γίνεται παρακολούθηση δοκιμών έγχυσης,

ζ) τη διάρκεια ισχύος της άδειας η οποία δεν μπορεί υπερβαίνει το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη διεξαγωγή της εξερεύνησης.

2.1. Η άδεια εξερεύνησης μπορεί να παρατείνεται όταν η οριζόμενη διάρκεια δεν επαρκεί για την ολοκλήρωση της εξερεύνησης.

3. Η άδεια εξερεύνησης δημοσιεύεται περιληπτικά στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σε 20 ημέρες από την έκδοσή της.

4. Οι διαδικασίες χορήγησης αδειών εξερεύνησης είναι ανοικτές στις πάσης φύσεως οντότητες που διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες, κατά τρόπον ώστε οι άδειες να χορηγούνται ή να απορρίπτονται με βάση αντικειμενικά, δημοσιευμένα και αμερόληπτα κριτήρια. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων.

5. Με την επιφύλαξη του άρθρου 28, η παράβαση των όρων της άδειας εξερεύνησης, αποτελεί λόγο ανάκλησής της από την αρμόδια αρχή.

6. Ο κάτοχος άδειας εξερεύνησης έχει αποκλειστικό δικαίωμα εξερεύνησης του δυνητικού συγκροτήματος αποθήκευσης CO₂. Η αρμόδια αρχή μεριμνά ώστε να μην επιτρέπονται αντικρουόμενες χρήσεις του συγκροτήματος κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας.

7. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, μπορεί να καθορίζονται λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΔΕΙΩΝ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

Άρθρο 7 Άδειες αποθήκευσης

1. Για την εκμετάλλευση τόπου αποθήκευσης απαιτείται:

α) άδεια αποθήκευσης, β) μόνο ένας φορέας εκμετάλλευσης για κάθε τόπο αποθήκευσης και γ) η απαγόρευση αντικρουόμενων χρήσεων του τόπου αυτού.

2. Οι διαδικασίες χορήγησης αδειών αποθήκευσης είναι ανοικτές στις πάσης φύσεως οντότητες που διαθέτουν τις αναγκαίες ικανότητες, κατά τρόπον ώστε οι άδειες να χορηγούνται με βάση αντικειμενικά, δημοσιευμένα και διαφανή κριτήρια.

3. Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων της παρούσας απόφασης, για τη χορήγηση άδειας αποθήκευσης σε συγκεκριμένο τόπο παρέχεται προτεραιότητα στον κάτοχο άδειας εξερεύνησης για τον τόπο αυτό, με την προϋπόθεση ότι:

α) έχει ολοκληρωθεί η εξερεύνηση του συγκεκριμένου τόπου,

β) έχουν τηρηθεί οι τυχόν όροι της άδειας εξερεύνησης και

γ) η αίτηση για άδεια αποθήκευσης έχει υποβληθεί κατά την περίοδο ισχύος της άδειας εξερεύνησης.

4. Η αρμόδια αρχή μεριμνά ώστε να μην επιτρέπονται αντικρουόμενες χρήσεις του συγκροτήματος κατά τη διαδικασία αδειοδότησης.

Άρθρο 8

Αιτήσεις για άδειες αποθήκευσης

1. Οι αιτήσεις για άδεια αποθήκευσης υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις εξής πληροφορίες:

α) όνομα και διεύθυνση του υποψήφιου φορέα εκμετάλλευσης

β) στοιχεία που αποδεικνύουν την τεχνική ικανότητα και επάρκεια του υποψήφιου φορέα εκμετάλλευσης

γ) το χαρακτηρισμό του τόπου και του συγκροτήματος αποθήκευσης και την αξιολόγηση της αναμενόμενης ασφάλειας της αποθήκευσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφοι 3 και 4

δ) τη συνολική ποσότητα CO₂ που θα εγχυθεί και θα αποθηκευθεί, καθώς και τις προβλεπόμενες πηγές και μεθόδους μεταφοράς, τη σύνθεση των ρευμάτων CO₂, τους ρυθμούς και τις πιέσεις έγχυσης, και τον τόπο των εγκαταστάσεων έγχυσης

ε) την απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ), που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Για την έκδοση της ΑΕΠΟ ο ενδιαφερόμενος πέραν των στοιχείων και πληροφοριών που προβλέπονται στις σχετικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, υποχρεούται επιπλέον να υποβάλλει:

α.α) περιγραφή των μέτρων για την πρόληψη σημαντικών ανωμαλιών

α.β) το προτεινόμενο σχέδιο παρακολούθησης κατ' εφαρμογή του άρθρου 14, παράγραφος 2, το οποίο εντάσσεται σε παράρτημα της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ως αναπόσπαστο μέρος της και εγκρίνεται με την ΑΕΠΟ

α.γ) προτεινόμενο σχέδιο διορθωτικών μέτρων κατ' εφαρμογή του άρθρου 17, παράγραφος 2, το οποίο εντάσσεται σε παράρτημα της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ως αναπόσπαστο μέρος της και εγκρίνεται με την ΑΕΠΟ

α.δ) κάθε άλλο στοιχείο και πληροφορία που κατά την κρίση της αρμόδιας για την ΑΕΠΟ αρχής, κρίνεται αναγκαίο για τη διασφάλιση των απαιτήσεων της παραγράφου 4 του άρθρου 5

στ) το προτεινόμενο προσωρινό σχέδιο μετά το κλείσιμο κατ' εφαρμογή του άρθρου 18, παράγραφος 3

ζ) στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι η χρηματική εγγύηση που απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 20 θα είναι έγκυρη και πραγματική πριν από την έναρξη της έγχυσης

2. Αίτηση για χορήγηση άδειας αποθήκευσης που υποβάλλεται κατά παράβαση των απαιτήσεων αυτού του άρθρου είναι αυτοδικαίως άκυρη.

Άρθρο 9

Προϋποθέσεις για τις άδειες αποθήκευσης

Η άδεια αποθήκευσης εκδίδεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, μόνο εάν τηρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1) η αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, με βάση την αίτηση που υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο 8 και κάθε άλλη σχετική πληροφορία, θεωρεί ότι:

α) πληρούνται όλες οι συναφείς προϋποθέσεις της παρούσας απόφασης και της σχετικής εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας

β) ο φορέας εκμετάλλευσης είναι οικονομικά υγιής και διαθέτει τεχνική ικανότητα και αξιοπιστία για τη λειτουργία και τον έλεγχο του τόπου και εξασφαλίζονται η επαγγελματική και τεχνική μετεκπαίδευση και κατάρτισή του καθώς και όλου του προσωπικού

γ) στην περίπτωση περισσότερων του ενός τόπων αποθήκευσης στην ίδια υδραυλική μονάδα, οι δυνητικές αλληλεπιδράσεις πίεσης είναι τέτοιες ώστε και οι δύο τόποι να μπορούν συγχρόνως να πληρούν τις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης

2) η αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, έχει εξετάσει τη γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο άδειας, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 11.

Άρθρο 10

Περιεχόμενο των αδειών αποθήκευσης

1. Η άδεια περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

α) όνομα και διεύθυνση του φορέα εκμετάλλευσης

β) επακριβή θέση και οριοθέτηση του τόπου αποθήκευσης και του συγκροτήματος αποθήκευσης, και στοιχεία σχετικά με την υδραυλική μονάδα

γ) απαιτήσεις για τις εργασίες αποθήκευσης, συνολική ποσότητα CO₂ που επιτρέπεται να αποθηκεύεται σε γεωλογικούς σχηματισμούς, όρια πίεσης του ταμειωτήρα, και ανώτατοι επιτρεπόμενοι ρυθμοί και πιέσεις έγχυσης

δ) απαιτήσεις για τη σύνθεση του ρεύματος CO₂ και τη διαδικασία αποδοχής ρεύματος CO₂ σύμφωνα με το άρθρο 13 και, εφόσον απαιτείται, περαιτέρω απαιτήσεις για την έγχυση και την αποθήκευση, ιδίως για να αποφεύγονται σημαντικές ανωμαλίες

ε) εγκεκριμένο σχέδιο παρακολούθησης, υποχρέωση εφαρμογής του σχεδίου και απαιτήσεις για επικαιροποίησή του κατ' εφαρμογή του άρθρου 14, καθώς και απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων κατ' εφαρμογή του άρθρου 15

στ) απαίτηση γνωστοποίησης στην αρμόδια αρχή περιπτώσεων διαρροών ή σημαντικών ανωμαλιών, εγκεκριμένο σχέδιο διορθωτικών μέτρων και υποχρέωση εφαρμογής του σχεδίου διορθωτικών μέτρων σε περίπτωση διαρροών ή σημαντικών ανωμαλιών κατ' εφαρμογή του άρθρου 17

ζ) προϋποθέσεις για το κλείσιμο και το εγκεκριμένο προσωρινό σχέδιο ενεργειών μετά το κλείσιμο που αναφέρεται στο άρθρο 18

η) διατάξεις για μεταβολές, αναθεώρηση, επικαιροποίηση και ανάκληση της άδειας αποθήκευσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 12

θ) το ποσό της χρηματικής εγγύησης που υποχρεούται να καταβάλλει και να διατηρεί ο φορέας του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 20, το οποίο προσδιορίζεται με βάση τις δαπάνες της επένδυσης και της καλής εκτέλεσης του έργου

ι) το ποσό της χρηματοδοτικής συνεισφοράς που προβλέπεται στο άρθρο 21(παρ.1)

ια) την υποχρέωση υποβολής των εκθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 15,

ιβ) τον καθορισμό ελάχιστης περιόδου λειτουργίας του χώρου αποθήκευσης CO₂

2. Η διάρκεια της άδειας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 25 έτη από το χρόνο δημοσίευσής της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και έκτοτε ανανεώνεται ανά πενταετία

3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 28, η παράβαση των τεθέντων όρων της άδειας αποτελεί λόγο ανάκλησης της άδειας από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ

Άρθρο 11

Επανεξέταση των σχεδίων αδειών αποθήκευσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1. Η αρμόδια αρχή κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις αιτήσεις άδειας μέσα σε ένα μήνα από την παραλαβή τους και καθιστά διαθέσιμο σε αυτήν κάθε άλλο στοιχείο που πρόκειται να λάβει υπόψη για τη χορήγηση άδειας αποθήκευσης.

2. Η αρμόδια αρχή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για όλα τα σχέδια αδειών αποθήκευσης και τυχόν άλλα στοιχεία που συνεκτιμώνται για την έκδοση του σχεδίου της άδειας.

3. Οι γνωμοδοτήσεις που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί των σχεδίων αδειών αποθήκευσης, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ, δεν είναι δεσμευτικές για την αρμόδια αρχή.

4. Η αρμόδια αρχή κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την οριστική άδεια αποθήκευσης. Εάν η απόφαση αποκλίνει από τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αρμόδια αρχή αιτιολογεί αυτήν την απόκλιση.

Άρθρο 12

Τροποποίηση, επανεξέταση, επικαιροποίηση και ανάκληση αδειών αποθήκευσης

1. Ο φορέας εκμετάλλευσης ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής για τυχόν τροποποιήσεις που προγραμματίζει ως προς τον τρόπο εκμετάλλευσης του τόπου αποθήκευσης CO₂, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών που αφορούν τον ίδιο τον φορέα εκμετάλλευσης.

2. Για τις ανωτέρω προγραμματιζόμενες τροποποιήσεις πρέπει να προηγηθεί η διαδικασία περιβαλλοντικής αξιολόγησης που προβλέπεται στο άρθρο 6 του ν. 4014/2011, οπότε ανάλογα εκδίδεται νέα απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων (ΑΕΠΟ) ή τροποποιείται η υπάρχουσα ΑΕΠΟ. Σε περίπτωση έκδοσης νέας ΑΕΠΟ, απαιτείται και η έκδοση νέας άδειας αποθήκευσης από την αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης.

3. Η αρμόδια αρχή επανεξετάζει και, εάν απαιτείται, τροποποιεί ή, ως έσχατο μέτρο, ανακαλεί την άδεια αποθήκευσης:

α) εάν της έχουν γνωστοποιηθεί ή έχουν περιέλθει στη γνώση της διαρροές ή σημαντικές ανωμαλίες σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1'

β) εάν οι υποβαλλόμενες εκθέσεις κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 ή οι επιθεωρήσεις που διενεργούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 16 δείχνουν τη μη συμμόρφωση προς τις προϋποθέσεις της άδειας ή κινδύνους διαρροών ή σημαντικών ανωμαλιών

γ) εάν η αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής είναι ενήμερη για τυχόν άλλη αδυναμία του φορέα εκμετάλλευσης να τηρήσει τις προϋποθέσεις ισχύος της άδειας

δ) εάν κρίνεται αναγκαίο, βάσει των πρόσφατων επιστημονικών πορισμάτων και της τεχνολογικής εξέλιξης

ε) με την επιφύλαξη των στοιχείων α) έως δ), πέντε έτη από τη χορήγηση της άδειας και στη συνέχεια ανά δεκαετία.

Σε κάθε περίπτωση η ανωτέρω αρμόδια αρχή ενημερώνει σχετικά την αρμόδια περιβαλλοντική αρχή, προκειμένου να προβεί στις δέουσες κατά περίπτωση ενέργειες.

4. Αφού έχει ανακληθεί μια άδεια κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3, η αρμόδια αρχή είτε εκδίδει νέα άδεια αποθήκευσης ή κλείνει τον τόπο αποθήκευσης κατ' εφαρμογή του στοιχείου γ) του άρθρου 18 παράγραφος 1.

4.1. Έως ότου εκδοθεί νέα άδεια αποθήκευσης, η αρμόδια αρχή αναλαμβάνει προσωρινά όλες τις νομικές υποχρεώσεις που αφορούν τα κριτήρια αποδοχής σε περίπτωση που αποφασίσει να συνεχίσει την έγχυση CO₂, την παρακολούθηση και τα διορθωτικά μέτρα σύμφωνα με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση, την επιστροφή των δικαιωμάτων σε περιπτώσεις διαρροής δυνάμει της υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση, καθώς και προληπτικά ή επανορθωτικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 (πρώτο εδάφιο) και το άρθρο 9 παράγραφος 1 του Π.Δ. 148/2009.

4.2. Η αρμόδια αρχή ανακτά τυχόν δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν από τον πρώην φορέα εκμετάλλευσης, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας τη χρηματική εγγύηση που αναφέρεται στο άρθρο 20. Σε περίπτωση που κλείσει ο τόπος αποθήκευσης σύμφωνα με το στοιχείο γ) του άρθρου 18 παράγραφος 1, εφαρμόζεται το άρθρο 18 παράγραφος 4.

5. Όλες οι αποφάσεις που εκδίδονται από τον ΥΠΕΚΑ και αφορούν την παροχή, τροποποίηση ή ανάκληση της άδειας αποθήκευσης, δημοσιεύονται σε περίληψη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μέσα σε είκοσι (20) μέρες από την έκδοσή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ, ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ

Άρθρο 13

Κριτήρια και διαδικασία αποδοχής ρεύματος CO₂

1. Ένα ρεύμα CO₂ πρέπει να συνίσταται κατά κύριο λόγο από διοξείδιο του άνθρακα. Για το σκοπό αυτό, δεν επιτρέπεται να προστίθενται απόβλητα ή άλλες ύλες με σκοπό τη διάθεση των εν λόγω αποβλήτων ή άλλων υλών. Ωστόσο, ένα ρεύμα CO₂ επιτρέπεται να περιέχει ίχνη συναφών ουσιών από την πηγή, τη δέσμευση ή τη διεργασία έγχυσης και ίχνη ουσιών που προστίθενται για να βοηθήσουν την παρακολούθηση και την επαλήθευση της μετανάστευσης CO₂. Οι συγκεντρώσεις των ουσιών αυτών πρέπει να είναι κατώτερες από τα επίπεδα τα οποία:

α) επηρεάζουν αρνητικά την ακεραιότητα του τόπου αποθήκευσης ή τη συναφή υποδομή μεταφοράς

β) συνεπάγονται σημαντικό κίνδυνο για το περιβάλλον ή την υγεία ή

γ) παραβαίνουν τις απαιτήσεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας που πρέπει να εφαρμοσθεί

2. Ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται:

α) να δέχεται την έγχυση ρευμάτων CO₂ μόνο εφόσον έχει γίνει ανάλυση της σύνθεσης των ρευμάτων, συμπεριλαμβανομένων των διαβρωτικών ουσιών, καθώς και αξιολόγηση κινδύνου, και εάν η αξιολόγηση κινδύνου έχει δείξει ότι τα επίπεδα ρύπανσης είναι σύμφωνα με τους όρους που αναφέρονται στην παράγραφο 1'

β) να τηρεί μητρώο των ποσοτήτων και χαρακτηριστικών των παραδιδόμενων και εγχυνόμενων ρευμάτων CO₂, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσής τους.

Άρθρο 14

Παρακολούθηση

1. Ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται να διενεργεί παρακολούθηση των μονάδων έγχυσης, του συγκροτήματος αποθήκευσης (συμπεριλαμβανομένου, όποτε υπάρχει δυνατότητα, του θυσάνου CO₂), και, κατά περίπτωση, του γύρω περιβάλλοντος, που αποσκοπεί:

α) στη σύγκριση μεταξύ της πραγματικής και της αναπαραστώμενης με μοντέλο συμπεριφοράς του CO₂ και του ύδατος του σχηματισμού στον τόπο αποθήκευσης

β) στην ανίχνευση σημαντικών ανωμαλιών

γ) στην ανίχνευση της μετανάστευσης του CO₂

δ) στην ανίχνευση της διαρροής του CO₂

ε) στην ανίχνευση σημαντικών αρνητικών επενεργειών στο γύρω περιβάλλον, μεταξύ άλλων ιδίως στο πόσιμο νερό, τους ανθρώπινους πληθυσμούς ή χρήστες της περιβάλλουσας βιόσφαιρας

στ) στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας τυχόν διορθωτικών μέτρων που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 17

ζ) ενημέρωση της αξιολόγησης της βραχυπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ασφάλειας και ακεραιότητας του συγκροτήματος αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης τού κατά πόσον το αποθηκευμένο CO₂ θα παραμείνει πλήρως και μονίμως απομονωμένο.

2. Η παρακολούθηση βασίζεται σε σχέδιο παρακολούθησης το οποίο εκπονείται από τον φορέα εκμετάλλευσης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παραρτήματος II, συμπεριλαμβανομένων λεπτομερειών σχετικά με την παρακολούθηση σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζονται στο άρθρο 10 της υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 ΚΥΑ, όπως ισχύει.

2.1. Το σχέδιο παρακολούθησης υποβάλλεται στην αρμόδια αρχή και εγκρίνεται από αυτήν σύμφωνα με το άρθρο 8 (παρ. 1, εδ.ε, περ. α.β) και το άρθρο 10 παρ.1, περίπτωση (ε).

2.2 Το σχέδιο επικαιροποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παραρτήματος II και οπωσδήποτε ανά πενταετία ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι μεταβολές του εκτιμώμενου κινδύνου διαρροής, οι αλλαγές στους εκτιμώμενους κινδύνους για το περιβάλλον και την υγεία, οι νέες επιστημονικές γνώσεις και οι βελτιώσεις της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνολογίας. Τα επικαιροποιημένα σχέδια επανυποβάλλονται στην αρμόδια αρχή προς έγκριση.

Άρθρο 15

Υποβολή εκθέσεων από τον φορέα εκμετάλλευσης

Με συχνότητα η οποία καθορίζεται στην άδεια αποθήκευσης, και οπωσδήποτε τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ο φορέας εκμετάλλευσης υποβάλλει στην αρμόδια αρχή:

1) όλα τα αποτελέσματα της παρακολούθησης σύμφωνα με το άρθρο 14 κατά την περίοδο που καλύπτει η έκθεση, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών για τη χρησιμοποιούμενη τεχνολογία παρακολούθησης·

2) τις ποσότητες και τα χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένης της σύνθεσής τους, των ρευμάτων CO₂ που παραδόθηκαν και εγχύθηκαν κατά την περίοδο που καλύπτει η έκθεση, τα οποία καταχωρούνται σε μητρώα σύμφωνα με το στοιχείο β) του άρθρου 13 παράγραφος 3·

3) απόδειξη της θέσπισης και της διατήρησης της χρηματικής εγγύησης σύμφωνα με το άρθρο 20 και το άρθρο 10 περ.θ·

4) τυχόν άλλες πληροφορίες τις οποίες η αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής θεωρεί συναφείς για σκοπούς αξιολόγησης της συμμόρφωσης προς τις προϋποθέσεις ισχύος της άδειας και αύξησης των γνώσεων για τη συμπεριφορά του CO₂ στον τόπο αποθήκευσης.

Άρθρο 16

Επιθεωρήσεις

1. Η Ειδική Γραμματεία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας οργανώνει και συντονίζει σύστημα τακτικών και έκτακτων επιθεωρήσεων όλων των συγκροτημάτων αποθήκευσης που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας απόφασης, με σκοπό τον έλεγχο και την προαγωγή της συμμόρφωσης προς τις απαιτήσεις της απόφασης καθώς και την παρακολούθηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και την υγεία.

2. Οι επιθεωρήσεις περιλαμβάνουν δραστηριότητες όπως επισκέψεις των επιφανειακών εγκαταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των εγχυτικών εγκαταστάσεων, αξιολόγηση των εργασιών έγχυσης και παρακολούθησης που πραγματοποιούνται από τον φορέα εκμετάλλευσης, και έλεγχο όλων των σχετικών αρχείων που τηρεί ο φορέας εκμετάλλευσης.

3. Οι τακτικές επιθεωρήσεις διενεργούνται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο έως τρία έτη από το κλείσιμο και στη συνέχεια ανά πενταετία, έως ότου μεταβιβαστεί η ευθύνη στην αρμόδια αρχή. Στο πλαίσιο των επιθεωρήσεων αυτών, εξετάζονται οι σχετικές εγκαταστάσεις έγχυσης και παρακολούθησης, καθώς και το πλήρες φάσμα των συναφών επενεργειών του συγκροτήματος αποθήκευσης στο περιβάλλον και την υγεία.

4. Έκτακτες επιθεωρήσεις διενεργούνται:

α) εάν έχουν γνωστοποιηθεί στην αρμόδια αρχή ή στην Ειδική Γραμματεία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή έχουν περιέλθει σε γνώση τους διαρροές ή σημαντικές ανωμαλίες σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1·

β) εάν οι εκθέσεις κατ' εφαρμογή του άρθρου 15 έχουν δείξει ανεπαρκή συμμόρφωση προς τις προϋποθέσεις ισχύος της άδειας·

γ) για να διερευνηθούν σοβαρές καταγγελίες σχετικά με το περιβάλλον ή την υγεία·

δ) σε άλλες καταστάσεις εφόσον η αρμόδια αρχή ή η Ειδική Γραμματεία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το κρίνουν ενδεδειγμένο.

5. Μετά από κάθε επιθεώρηση, η Ειδική Γραμματεία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας συντάσσει έκθεση με τα αποτελέσματα της επιθεώρησης. Στην έκθεση αξιολογείται η συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης και αναφέρεται κατά πόσο είναι αναγκαία περαιτέρω μέτρα. Η έκθεση κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο φορέα εκμετάλλευσης και δημοσιοποιείται σύμφωνα με την κείμενη εθνική και κοινοτική νομοθεσία, μέσα σε δύο μήνες από τη διεξαγωγή της επιθεώρησης.

6. Για την εξέταση των συνθηκών λειτουργίας των χώρων αποθήκευσης, μπορεί με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, να συγκροτούνται γνωμοδοτικές επιτροπές από εκπροσώπους της Ειδικής Γραμματείας Επιθεωρητών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Επιθεωρητές Μεταλλείων, ειδικούς επιστήμονες άλλων Υπουργείων ή δημόσιων φορέων και ενδεχομένως εκπροσώπους του ή των οικείου/ων ΟΤΑ, οι οποίοι έχουν δικαίωμα εισόδου στους χώρους του έργου χωρίς την προηγούμενη άδεια του φορέα εκμετάλλευσης.

Άρθρο 17

Μέτρα για διαρροές ή σημαντικές ανωμαλίες

1. Σε περίπτωση διαρροών ή σημαντικών ανωμαλιών, ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται να ειδοποιεί αμέσως την αρμόδια αρχή και να λαμβάνει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων μέτρων σχετικών με την προστασία της υγείας. Σε περίπτωση διαρροών και σημαντικών ανωμαλιών που ενέχουν τον κίνδυνο διαρροής, ο φορέας εκμετάλλευσης ειδοποιεί επίσης την αρμόδια αρχή σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση.

2. Τα διορθωτικά μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 λαμβάνονται τουλάχιστον με βάση το σχέδιο διορθωτικών μέτρων που έχει υποβληθεί στην αρμόδια αρχή και έχει εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 8 (παρ. 1, εδ.ε, περ. α.γ).

3. Η αρμόδια αρχή μπορεί ανά πάσα στιγμή να απαιτήσει από τον φορέα εκμετάλλευσης να λάβει τα απαιτούμενα διορθωτικά μέτρα καθώς και μέτρα για την προστασία της και την ασφάλεια των εργαζομένων καθώς και της υγείας των περιοίκων. Τα μέτρα αυτά μπορεί να είναι πρόσθετα ή διαφορετικά από εκείνα που ορίζονται στο σχέδιο διορθωτικών μέτρων. Μπορεί επίσης ανά πάσα στιγμή να λάβει η ίδια διορθωτικά μέτρα.

4. Εάν ο φορέας εκμετάλλευσης δεν λάβει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα, η αρμόδια αρχή λαμβάνει η ίδια τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα.

5. Η αρμόδια αρχή ανακτά τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για τα μέτρα που αναφέρονται στις παραγράφους 3 και 4 από τον φορέα εκμετάλλευσης, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας τη χρηματική εγγύηση που αναφέρεται στο άρθρο 20.

Άρθρο 18

Υποχρεώσεις κατά το κλείσιμο και μετά το κλείσιμο

1. Ένας τόπος αποθήκευσης κλείνει:

α) εάν έχουν τηρηθεί οι απαιτήσεις χορήγησης της άδειας αποθήκευσης

β) κατόπιν τεκμηριωμένης αιτήσεως του φορέα εκμετάλλευσης και μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής ή

γ) εάν το αποφασίσει η αρμόδια αρχή μετά την ανάκληση της άδειας αποθήκευσης κατ' εφαρμογή του άρθρου 12 παράγραφος 3.

2. Μετά το κλείσιμο ενός τόπου αποθήκευσης σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχεία α) ή β), ο φορέας εκμετάλλευσης είναι υπεύθυνος:

α) για την παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και τη λήψη διορθωτικών μέτρων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης, καθώς και για τις πάσης φύσεως υποχρεώσεις που αφορούν την επιστροφή δικαιωμάτων σε περίπτωση διαρροών, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση,

β) για τη λήψη προληπτικών ή επανορθωτικών μέτρων σύμφωνα με τα άρθρα 8 έως 11 του Π.Δ. 148/2002009, έως ότου η ευθύνη του τόπου αποθήκευσης μεταβιβασθεί στην αρμόδια αρχή σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφοι 1 έως 5 της παρούσας απόφασης,

γ) για τη σφράγιση του τόπου αποθήκευσης και την απομάκρυνση των εγχυτικών εγκαταστάσεων.

3. Οι αναφερόμενες στην παράγραφο 2 υποχρεώσεις τηρούνται με βάση προσωρινό σχέδιο μετά το κλείσιμο, το οποίο έχει εκπονήσει ο φορέας εκμετάλλευσης βάσει της ορθής πρακτικής και σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο παράρτημα II και έχει εγκριθεί κατά το στάδιο χορήγησης της άδειας αποθήκευσης CO₂, σύμφωνα με το άρθρο 10, περ. ζ.

3.1. Στις περιπτώσεις των εδαφίων α) ή β) της παραγράφου 1, το προσωρινό σχέδιο μετά το κλείσιμο ενός τόπου αποθήκευσης:

α) επικαιροποιείται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, με βάση, μεταξύ άλλων, την ανάλυση κινδύνου, την ορθή πρακτική και τις τεχνολογικές βελτιώσεις·

β) υποβάλλεται προς έγκριση στην αρμόδια αρχή και

γ) εγκρίνεται από την αρμόδια αρχή ως το οριστικό σχέδιο μετά το κλείσιμο.

4. Μετά το κλείσιμο ενός τόπου αποθήκευσης σύμφωνα με την παράγραφο 1 στοιχείο γ), η αρμόδια αρχή είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση και τη λήψη διορθωτικών μέτρων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης, καθώς και για τις πάσης φύσεως υποχρεώσεις που αφορούν την επιστροφή δικαιωμάτων σε περίπτωση διαρροών σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση, καθώς και για τη λήψη προληπτικών ή επανορθωτικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 (πρώτο εδάφιο) και το άρθρο 9 παράγραφος 1 του Π.Δ. 148/2009.

4.1. Οι απαιτήσεις μετά το κλείσιμο εκπληρώνονται από την αρμόδια αρχή με βάση το προσωρινό σχέδιο μετά το κλείσιμο ενεργειών που αναφέρεται στην παράγραφο 3, το οποίο, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, επικαιροποιείται.

5. Η αρμόδια αρχή ανακτά από τον φορέα εκμετάλλευσης τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε για τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 4, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας τη χρηματική εγγύηση που αναφέρεται στο άρθρο 20.

Άρθρο 19

Μεταβίβαση της ευθύνης

1. Όταν ένας τόπος αποθήκευσης έχει κλείσει σύμφωνα με τα στοιχεία α) ή β) του άρθρου 18 παράγραφος 1, όλες οι νομικές υποχρεώσεις που αφορούν α) την παρακολούθηση και τη λήψη διορθωτικών μέτρων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της απόφασης, β) την επιστροφή δικαιωμάτων σε περίπτωση διαρροών σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση, καθώς και γ) τη λήψη προληπτικών ή επανορθωτικών μέτρων σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 (πρώτο εδάφιο) και το άρθρο 9 παράγραφος 1 του Π.Δ. 148/2002009, μεταβιβάζονται στην αρμόδια αρχή είτε με πρωτοβουλία της τελευταίας ή με αίτημα του φορέα εκμετάλλευσης, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) όλα τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι το αποθηκευμένο CO₂ θα διατηρείται πλήρως και μονίμως απομονωμένο·

β) έχει παρέλθει η ελάχιστη περίοδος που καθορίζεται από την αρμόδια αρχή. Αυτή η ελάχιστη περίοδος δεν μπορεί να είναι βραχύτερη από 20 χρόνια, εκτός εάν η αρμόδια αρχή είναι πεπεισμένη ότι πληρούνται το κριτήριο του στοιχείου α) πριν από το τέλος της εν λόγω περιόδου·

γ) οι οικονομικές υποχρεώσεις που αναφέρονται το άρθρο 21 έχουν εκπληρωθεί·

δ) ο τόπος αποθήκευσης έχει σφραγιστεί και οι εγχυτικές εγκαταστάσεις έχουν αφαιρεθεί.

2. Ο φορέας εκμετάλλευσης συντάσσει έκθεση στην οποία τεκμηριώνεται ότι πληρούνται η προϋπόθεση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α) και την υποβάλλει στην αρμόδια αρχή ώστε αυτή να εγκρίνει τη μεταβίβαση της ευθύνης. Στην έκθεση αυτή τεκμηριώνονται τουλάχιστον τα εξής:

α) η αντιστοιχία της πραγματικής συμπεριφοράς του εγχυμένου CO₂ προς τη μοντελοποιημένη συμπεριφορά

β) η απουσία ανιχνεύσιμης διαρροής

γ) ότι ο τόπος αποθήκευσης εξελίσσεται προς κατάσταση μακροχρόνιας σταθερότητας.

3. Εφόσον η αρμόδια αρχή βεβαιώνεται για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β), συντάσσει σχέδιο εγκριτικής απόφασης για τη μεταβίβαση της ευθύνης. Το σχέδιο απόφασης προσδιορίζει τη μέθοδο που χρησιμοποιείται για το βαθμό εκπλήρωσης των προϋποθέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο δ), καθώς και τυχόν αναπροσαρμοσμένες απαιτήσεις για τη σφράγιση του τόπου αποθήκευσης και την απομάκρυνση των εγκαταστάσεων έγχυσης.

Εάν η αρμόδια αρχή κρίνει ότι οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 στοιχεία α) και β) δεν πληρούνται, ενημερώνει τον φορέα εκμετάλλευσης για τους λόγους αυτής της κρίσης.

4. Η αρμόδια αρχή κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις εκθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 μέσα σε δύο μήνες από την παραλαβή τους και καθιστά διαθέσιμο κάθε άλλο στοιχείο που θα λάβει υπόψη κατά την κατάρτιση του σχεδίου απόφασης για τη μεταβίβαση της ευθύνης.

4.1. Η αρμόδια αρχή ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τα σχέδια εγκριτικών αποφάσεων που εκπονεί, σύμφωνα με την παράγραφο 3, συμπεριλαμβανομένων τυχόν άλλων στοιχείων που συνεκτιμά για να καταλήξει στην οριστική έκδοσή τους.

4.2. Οι γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί των σχεδίων εγκριτικών αποφάσεων, που εκδίδονται σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 18 της οδηγίας 2009/31/EK, εφόσον παρέχονται, δεν είναι δεσμευτικές για την αρμόδια αρχή.

5. Εάν η αρμόδια αρχή είναι ικανοποιημένη ως προς την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) έως δ), προβαίνει στην έκδοση της εγκριτικής απόφασης, την οποία κοινοποιεί στον φορέα εκμετάλλευσης.

5.1. Η αρμόδια αρχή κοινοποιεί την ανωτέρω απόφαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εάν η απόφαση αποκλίνει από τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αρμόδια αρχή αναφέρει τους λόγους αυτής της απόκλισης.

6. Μετά τη μεταβίβαση της ευθύνης παύουν οι τακτικές επιθεωρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 16 παράγραφος 3 και η παρακολούθηση μπορεί να περιορίζεται σε επίπεδο που επιτρέπει την ανίχνευση διαρροών ή σημαντικών ανωμαλιών. Εάν ανιχνευθούν διαρροές ή σημαντικές ανωμαλίες, η παρακολούθηση εντείνεται όπως απαιτείται για να αξιολογηθούν η κλίμακα του προβλήματος και η αποτελεσματικότητα των διορθωτικών μέτρων.

7. Σε περίπτωση που συντρέχει υπαιτιότητα του φορέα εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων υποβολής ελλιπών στοιχείων, απόκρυψης συναφών στοιχείων, αμέλειας, ηθελημένης απάτης ή μη ασκήσεως της δεούσης επιμελείας, η αρμόδια αρχή ανακτά από τον πρώην φορέα εκμετάλλευσης τις δαπάνες στις οποίες υποβλήθηκε μετά τη μεταβίβαση της ευθύνης. Με την επιφύλαξη του άρθρου 21, δεν ανακτώνται επιπλέον δαπάνες μετά τη μεταβίβαση της ευθύνης.

8. Μετά το κλείσιμο ενός τόπου αποθήκευσης σύμφωνα με το στοιχείο γ) του άρθρου 18 παράγραφος 1, η ευθύνη θεωρείται ότι μεταβιβάστηκε εφόσον από όλα τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία καταδεικνύεται ότι το αποθηκευμένο CO₂ θα παραμείνει σε πλήρη και μόνιμη απομόνωση και αφού σφραγισθεί ο τόπος και απομακρυνθούν οι εγχυτικές εγκαταστάσεις.

Άρθρο 20

Χρηματική εγγύηση

1. Ο ενδιαφερόμενος φορέας εκμετάλλευσης, στο πλαίσιο της αίτησης για άδεια αποθήκευσης, υποχρεούται να καταθέτει χρηματική εγγύηση με τη μορφή εγγυητικής επιστολής υπέρ του Δημοσίου, ως απόδειξη ότι μπορεί να λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η εκπλήρωση όλων των υποχρεώσεων που απορρέουν από την άδεια αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών κλεισίματος και των απαιτήσεων για μετά το κλείσιμο, καθώς και τυχόν υποχρεώσεων που προκύπτουν από την υπαγωγή των τόπων αποθήκευσης στην υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 9267/468/2007 (Β' 286) κοινή υπουργική απόφαση και την υπ' αριθμ. 57495/2959/2010 (Β' 2030) κοινή υπουργική απόφαση.

1.1. Η χρηματική εγγύηση πρέπει να είναι έγκυρη και πραγματική πριν την έναρξη της έγχυσης και το ύψος της καθορίζεται στην άδεια αποθήκευσης, που προβλέπεται στο άρθρο 10 (παρ.1θ).

2. Η χρηματική εγγύηση είναι έγκυρη και πραγματική:

α) μετά το κλείσιμο ενός τόπου αποθήκευσης, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχεία α) ή β), έως ότου μεταβιβαστεί στην αρμόδια αρχή η ευθύνη για τον τόπο αποθήκευσης, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφοι 1 έως 5

β) μετά την ανάκληση άδειας αποθήκευσης, σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 3:

i) μέχρι να εκδοθεί νέα άδεια αποθήκευσης

ii) όταν κλείνει ο τόπος, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ), μέχρι να θεωρηθεί ότι έχει πραγματοποιηθεί η μεταβίβαση της ευθύνης σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 8, εφόσον έχουν τηρηθεί οι οικονομικές υποχρεώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 21.

3. Η χρηματική εγγύηση αναπροσαρμόζεται ανά πενταετία, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι μεταβολές του εκτιμώμενου κινδύνου διαρροής και το κατ' εκτίμηση κόστος όλων των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη άδεια αποθήκευσης και των τυχόν υποχρεώσεων που προκύπτουν από την υπαγωγή των τόπων αποθήκευσης στην υπ' αριθμ. 54409/2632/2004 κοινή υπουργική απόφαση, όπως ισχύει.

4. Σε περίπτωση που ο φορέας εκμετάλλευσης δεν συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις του, ανεξάρτητα από την επιβολή των κυρώσεων του άρθρου 28, η εγγυητική επιστολή καταπίπτει προς όφελος του Δημοσίου και το ποσό διατίθεται σε ειδικό λογαριασμό υπέρ του Πράσινου Ταμείου του ν. 3889 /2010, για δαπάνες αποκατάστασης του περιβάλλοντος. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 148/2009 (Α' 190).

5. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, μπορεί για την διασφάλιση των απαιτήσεων της παραγράφου 1, να προσδιορίζεται τυχόν άλλο εχέγγυο ισοδύναμο με την προβλεπόμενη χρηματική εγγύηση.

Άρθρο 21

Χρηματοδοτικός μηχανισμός

1. Ο φορέας εκμετάλλευσης, πριν από τη μεταβίβαση της ευθύνης σύμφωνα με το άρθρο 19, υποχρεούται να καταβάλλει σε ειδικό λογαριασμό υπέρ του Πράσινου Ταμείου του Ν. 3889/2010 (Α' 182), ετήσια χρηματοδοτική συνεισφορά, η οποία αναλογεί σε ποσοστό επί της αξίας της ποσότητας CO₂ που εγχύεται στον τόπο αποθήκευσης. Το ποσοστό αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο του 10% της αξίας της ποσότητας CO₂.

2. Η συνεισφορά του φορέα εκμετάλλευσης λαμβάνει υπόψη τα κριτήρια που αναφέρονται στο παράρτημα Ι και τα στοιχεία που σχετίζονται με το ιστορικό της αποθήκευσης CO₂ ως προς τον καθορισμό των υποχρεώσεων μετά τη μεταφορά και καλύπτει τουλάχιστον τις αναμενόμενες δαπάνες παρακολούθησης επί 30 έτη. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται συμπληρωματικά προς τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 148/2009 (Α' 190).

3. Μετά τη μεταβίβαση της ευθύνης, σύμφωνα με το άρθρο 19, η χρηματοδοτική αυτή συνεισφορά χρησιμοποιείται για την κάλυψη των δαπανών που βαρύνουν την αρμόδια αρχή, προκειμένου να εξασφαλίζεται η μόνιμη και ασφαλής απομόνωση του CO₂ σε τόπους αποθήκευσης σε γεωλογικούς σχηματισμούς.

4. Το ποσοστό της χρηματοδοτικής συνεισφοράς καθορίζεται στην άδεια αποθήκευσης, σύμφωνα με το άρθρο 10.

5. Ο ειδικός λογαριασμός που αναφέρεται στην παράγραφο 1 συνιστάται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΡΙΤΩΝ ΜΕΡΩΝ

Άρθρο 22

Πρόσβαση στο δίκτυο μεταφοράς και τους τόπους αποθήκευσης

1. Οι δυνητικοί χρήστες μπορεί να αποκτήσουν πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς CO₂ και σε τόπους αποθήκευσης, για σκοπούς αποθήκευσης του παραγόμενου και δεσμευόμενου CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς, σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3 και 4.

2. Η Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, λαμβάνει κάθε αναγκαίο νομοθετικό και διοικητικό μέτρο ώστε να διασφαλίζεται ότι η ανωτέρω πρόσβαση παρέχεται με διαφάνεια και αμεροληψία.

Για τη δίκαιη και ανοικτή πρόσβαση, η ανωτέρω υπηρεσία συνεκτιμά:

α) τη χωρητικότητα αποθήκευσης η οποία διατίθεται ή μπορεί εύλογα να διατεθεί εντός των περιοχών που καθορίζονται βάσει του άρθρου 5, και τη δυναμικότητα μεταφοράς η οποία διατίθεται ή μπορεί εύλογα να διατεθεί

β) το ποσοστό των υποχρεώσεων της χώρας για μείωση του CO₂ κατ' εφαρμογή διεθνών συμβάσεων και συμφωνιών και κοινοτικών νομοθετικών πράξεων, τις οποίες υποχρεώσεις σκοπεύει να εκπληρώσει μέσω της δέσμευσης και αποθήκευσης CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς

γ) την ανάγκη να αρνηθεί την πρόσβαση όταν υπάρχει ασυμβατότητα τεχνικών προδιαγραφών η οποία δεν μπορεί εύκολα να υπερνικηθεί

δ) την ανάγκη κάλυψης των δεόντως τεκμηριωμένων εύλογων αναγκών του ιδιοκτήτη ή του φορέα εκμετάλλευσης του τόπου αποθήκευσης ή του δικτύου μεταφοράς και των συμφερόντων όλων των άλλων χρηστών του τόπου αποθήκευσης ή του δικτύου μεταφοράς ή των συναφών μονάδων διεργασίας ή χειρισμού που μπορεί να επηρεαστούν.

3. Οι φορείς εκμετάλλευσης δικτύων μεταφοράς και οι φορείς εκμετάλλευσης τόπων αποθήκευσης μπορεί να αρνούνται την πρόσβαση λόγω έλλειψης δυναμικότητας. Η άρνηση αυτή πρέπει να είναι επαρκώς αιτιολογημένη και κοινοποιείται στην αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

4. Ο φορέας εκμετάλλευσης που αρνείται την πρόσβαση λόγω έλλειψης δυναμικότητας ή έλλειψης σύνδεσης, πραγματοποιεί τις αναγκαίες βελτιώσεις, εφόσον συμφέρει οικονομικά ή ο υποψήφιος πελάτης, εφόσον το επιθυμεί, καλύπτει οικονομικά αυτές τις βελτιώσεις, με την προϋπόθεση ότι αυτές δεν έχουν αρνητικές επιπτώσεις για την περιβαλλοντικά ασφαλή μεταφορά και αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς. Σε κάθε περίπτωση ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται να ενημερώνει την αρμόδια υπηρεσία της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Άρθρο 23

Επίλυση διαφορών

1. Στο ΥΠΕΚΑ συνιστάται Επιτροπή Διακανονισμού για την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς, ως εξωδικαστικό όργανο για την ταχεία επίλυση διαφορών που έχουν σχέση με την πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς και σε τόπους αποθήκευσης.

1.1. Η Επιτροπή Διακανονισμού είναι τριμελής και αποτελείται:

α) έναν Σύμβουλο, Πάρεδρο ή Δικαστικό Αντιπρόσωπο, που υπηρετεί σε Γραφείο Νομικού Συμβούλου του ΥΠΕΚΑ, ως Πρόεδρο,

β) έναν εκπρόσωπο από την Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ και

γ) έναν εκπρόσωπο από την Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής του ΥΠΕΚΑ.

1.2. Η Επιτροπή Διακανονισμού συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο αναπληρωτής του Προέδρου και των υπόλοιπων μελών καθώς και ο Γραμματέας της Επιτροπής με τον αναπληρωτή του. Η Επιτροπή βρίσκεται σε απαρτία παρόντων όλων των μελών και του γραμματέα.

1.3. Τα μέλη της Επιτροπής Διακανονισμού, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους:

α) λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια του άρθρου 22 παράγραφος 2 και τον αριθμό των μερών που ενδέχεται να διαπραγματεύονται την πρόσβαση σε τέτοια δίκτυα,

β) έχουν πρόσβαση σε όλες τις σχετικές πληροφορίες,

γ) υποχρεούνται σε τήρηση της εμπιστευτικότητας και της εχεμύθειας,

δ) μπορούν να ζητούν πληροφορίες από δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, επιμελητήρια και επαγγελματικούς συλλόγους.

1.4. Οι Επιτροπή Διακανονισμού εδρεύει και λειτουργεί στο Υπουργείο ΠΕΚΑ. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής και μπορεί να παρατείνεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, μία ή περισσότερες φορές.

1.5. Η Επιτροπή Διακανονισμού επιλαμβάνεται των υποθέσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της κατόπιν ενυπόγραφης αναφοράς ενός τουλάχιστον των εμπλεκόμενων μερών. Η υποβολή της αναφοράς δεν διακόπτει ούτε αναστέλλει τις προβλεπόμενες από το νόμο προθεσμίες για την άσκηση ενδίκου βοηθήματος.

1.6. Η Επιτροπή εξετάζει αντικειμενικά και αμερόληπτα τις υποθέσεις που εισάγονται ενώπιόν της με βάση την αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης, κατά τρόπο ώστε να παρέχεται η δυνατότητα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη να εκφράζουν εγγράφως ή προφορικά τις απόψεις τους και να ενημερώνονται για τους ισχυρισμούς και τα έγγραφα που προσκομίζει το άλλο μέρος. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να παρίστανται στην Επιτροπή μετά ή διά δικηγόρου.

1.7. Εάν επιτευχθεί συμβιβασμός ως προς την πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς και σε τρόπους αποθήκευσης συντάσσεται Πρακτικό, το οποίο υπογράφεται από τα μέλη της Επιτροπής και τα εμπλεκόμενα μέρη ή τους νομίμους εκπροσώπους τους ή τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους, επέχει θέση δικαστικού συμβιβασμού και αποτελεί τίτλο εκτελεστό. Διαφορετικά, η Επιτροπή εκδίδει Πόρισμα, αντίγραφο του οποίου λαμβάνουν τα μέρη, το οποίο εκφράζει την εκτίμησή της επί της υποθέσεως. Το Πόρισμα της Επιτροπής λαμβάνεται υπόψη από τα Δικαστήρια και εκτιμάται ελεύθερα.

1.8. Ο συμβιβασμός που επιτυγχάνεται από τα μέρη χωρίς να έχει υποβληθεί στην Επιτροπή σχετική αναφορά ή πριν από την ακρόαση μπορεί να επικυρώνεται από αυτή με την υποβολή υπογεγραμμένου από τα μέρη Πρακτικού. Το επικυρωμένο από την Επιτροπή Πρακτικό επέχει επίσης θέση δικαστικού συμβιβασμού και αποτελεί τίτλο εκτελεστό.

1.9. Η έναρξη της διαδικασίας για επίτευξη συμβιβασμού δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δέκα πέντε (15) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία υποβολής της αναφοράς σύμφωνα με την παράγραφο 1.4 της παρούσας. Μέσα σε δέκα πέντε (15) εργάσιμες ημέρες από την ολοκλήρωση της διαδικασίας διακανονισμού και εφόσον δεν έχει επιτευχθεί συμβιβασμός η Επιτροπή υποχρεούνται να εκδώσει πόρισμα σύμφωνα με την παράγραφο 1.7.

1.10. Τα Πρακτικά και τα Πορίσματα της Επιτροπής Διακανονισμού αρχειοθετούνται από την Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να λάβει γνώση και να ζητήσει αντίγραφο αυτών.

2. Σε περίπτωση διασυνοριακών διαφορών, εφαρμόζονται οι μηχανισμοί επίλυσης διαφορών του κράτους μέλους που έχει δικαιοδοσία στο δίκτυο μεταφοράς ή στον τόπο αποθήκευσης, ως προς τα οποία εκδηλώθηκε άρνηση πρόσβασης.

3. Σε περίπτωση διασυνοριακών διαφορών όπου περισσότερα από ένα κράτη μέλη καλύπτουν το οικείο δίκτυο μεταφοράς ή τον οικείο τόπο αποθήκευσης, τα εν λόγω κράτη μέλη συνεννοούνται με σκοπό τη συνεπή εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας 2009/31/ΕΚ.

4. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΚΑ, ρυθμίζονται, όταν υπάρχει ανάγκη, οι τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 24 Διασυνοριακή συνεργασία

Σε περιπτώσεις διασυνοριακής μεταφοράς CO₂, διασυνοριακών τόπων αποθήκευσης ή διασυνοριακών συγκροτημάτων αποθήκευσης, οι αρμόδιες αρχές των οικείων κρατών μελών εκπληρούν από κοινού τις απαιτήσεις της παρούσας απόφασης και της λοιπής συναφούς σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας.

Άρθρο 25 Μητρώα

1. Η Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής καταρτίζει και τηρεί:

α) μητρώο των χορηγούμενων αδειών αποθήκευσης και

β) μόνιμο μητρώο όλων των τόπων αποθήκευσης που έχουν κλείσει και των γύρω συγκροτημάτων αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένων χαρτών και τμημάτων της έκτασής τους στο χώρο καθώς και διαθέσιμων πληροφοριών που είναι χρήσιμες για την αξιολόγηση της πλήρους και μόνιμης απομόνωσης του αποθηκευμένου CO₂.

2. Το μητρώο της παραγράφου 1 λαμβάνεται υπόψη από τις αρμόδιες εθνικές αρχές στις σχετικές διαδικασίες προγραμματισμού καθώς και κατά το στάδιο χορήγησης άδειας εγκατάστασης και λειτουργίας σε δραστηριότητα που μπορεί ενδεχομένως να επηρεάσει ή να επηρεαστεί από την αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς στους καταχωρημένους τόπους αποθήκευσης.

Άρθρο 26 Ενημέρωση του κοινού

Η Γενική Γραμματεία Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής θέτει στη διάθεση του κοινού τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που σχετίζονται με την αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική και κοινοτική νομοθεσία και κυρίως στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης και της εφαρμογής των διατάξεων της υπ' αριθμ. 11764/653/2006 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 327).

Άρθρο 27 Υποβολή εκθέσεων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1. Ανά τριετία και για πρώτη φορά εντός του έτους 2011, η αρμόδια αρχή υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας απόφασης καθώς και το μητρώο που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 1 στοιχείο β).

2. Η έκθεση εκπονείται με βάση ερωτηματολόγιο ή σχεδιάγραμμα σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 27 της οδηγίας 2009/31/ΕΚ.

Άρθρο 28 Κυρώσεις

1. Σε όποιον προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του περιβάλλοντος με πράξη ή παράλειψη που αντιβαίνει τις διατάξεις της παρούσας απόφασης, επιβάλλονται οι ποινικές και διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στα άρθρα 28, 29 και 30 του ν. 1650/1986 (Α' 160), όπως το άρθρο 28 τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του ν. 3937/2011 (Α' 60) και το άρθρο 30 με το άρθρο 9 του ν. 2947/2001 (Α' 228) και στη συνέχεια με το άρθρο 21 του ν. 4014/2011 (Α' 209).

2. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, του οποίου η δραστηριότητα προκαλεί ζημία ή άμεση απειλή ζημίας στο περιβάλλον κατά παράβαση των διατάξεων της παρούσας απόφασης, φέρει περιβαλλοντική ευθύνη η οποία διέπεται από τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος 148/2009 (Α' 190).

3. Οι κυρώσεις που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο επιβάλλονται ανεξάρτητα από τις κυρώσεις που προβλέπονται σε άλλες διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Άρθρο 29 Τροποποίηση του άρθρου 8 της υπ' αριθμ. 29457/1511/2005 (Β' 992) κοινής υπουργικής απόφασης

1. Μετά την παράγραφο 2 προστίθεται νέα παράγραφος 2.1. που έχει ως ακολούθως:

«2.1. Οι φορείς εκμετάλλευσης όλων των εγκαταστάσεων καύσης ονομαστικής ηλεκτρικής ισχύος 300 MW και άνω, για τις οποίες η αρχική άδεια εκμετάλλευσης, χορηγείται μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας 2009/31/ΕΚ, σχετικά με την αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς, οφείλουν να έχουν αξιολογήσει κατά πόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις.

- διατίθενται κατάλληλοι τόποι αποθήκευσης,
- οι εγκαταστάσεις μεταφοράς είναι τεχνικώς και οικονομικώς εφικτές,
- είναι τεχνικώς και οικονομικώς εφικτή η μετασκευή για τη δέσμευση CO₂.

2. Μετά την παράγραφο 3 προστίθεται νέα παράγραφος 3.1. που έχει ως ακολούθως:

«3.1. Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2.1, στην απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων προβλέπεται επιπλέον:

- α) η εξασφάλιση στον τόπο εγκατάστασης κατάλληλου χώρου για τον εξοπλισμό που είναι αναγκαίος για τη δέσμευση και τη συμπίεση CO₂,
- β) η αξιολόγηση της πλήρωσης των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην νέα παράγραφο 2.1. και άλλων διαθέσιμων στοιχείων, ιδίως όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας.

Άρθρο 30 Τροποποίηση του άρθρου 12 του Π.Δ. 51/2007 (Α' 54)

Στο στοιχείο ι) του άρθρου 12 παράγραφος 3 του Π.Δ. 51/2007 (Α' 54), παρεμβάλλεται η ακόλουθη περίπτωση μετά την τρίτη περίπτωση:

- «έγχυση ρευμάτων διοξειδίου του άνθρακα για την αποθήκευση σε γεωλογικούς σχηματισμούς οι οποίοι, για φυσικούς λόγους, είναι μόνιμα ακατάλληλοι για άλλους σκοπούς, υπό τον όρο ότι η έγχυση αυτή πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις της κείμενης σχετικής νομοθεσίας που έχει εκδοθεί σε συμμόρφωση με την οδηγία 2009/31/ΕΚ ή εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας».

Άρθρο 31 Τροποποίηση του παραρτήματος ΙΙ άρθρου 21 του Π.Δ. 148/2009 (Α' 190)

Μετά την παράγραφο 13 του παραρτήματος ΙΙΙ, προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 14:

«14. Η εκμετάλλευση τόπων αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Άρθρο 32

Προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης τα Παραρτήματα Ι και ΙΙ που ακολουθούν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΥΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΥΡΩ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 3

Ο χαρακτηρισμός και η αξιολόγηση των δυνητικών συγκροτημάτων αποθήκευσης και της γύρω περιοχής που αναφέρονται στο άρθρο 5 παράγραφος 3 διενεργούνται σε τρεις φάσεις σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές κατά την αξιολόγηση καθώς και τα ακόλουθα κριτήρια. Παρεκκλίσεις από ένα ή περισσότερα από τα κριτήρια αυτά μπορούν να επιτραπούν από την αρμόδια αρχή εφόσον ο φορέας εκμετάλλευσης έχει αποδείξει ότι δεν θίγεται η ικανότητα του χαρακτηρισμού και της αξιολόγησης που καθιστούν δυνατή την κατά το άρθρο 5 κρίση.

Φάση 1: Συλλογή δεδομένων

Συγκεντρώνονται επαρκή δεδομένα για την κατασκευή ογκομετρικού και στατικού τρισδιάστατου (3-D)- γήινου μοντέλου για τον τόπο αποθήκευσης και το συγκρότημα αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένων των υπερκείμενων πετρωμάτων και της γύρω περιοχής με τις υδραυλικώς συνδεδεμένες περιοχές. Τα δεδομένα αυτά καλύπτουν τουλάχιστον τα ακόλουθα εγγενή χαρακτηριστικά του συγκροτήματος αποθήκευσης:

- α) γεωλογία και γεωφυσική
- β) υδρογεωλογία (ιδιαίτερα την ύπαρξη υπόγειων υδάτων προοριζόμενων για κατανάλωση)
- γ) μηχανική ταμιευτήρα (συμπεριλαμβανομένων ογκομετρικών υπολογισμών του όγκου των πόρων για έγχυση CO₂ και απώτερη χωρητικότητα αποθήκευσης)
- δ) γεωχημεία (ρυθμοί διάλυσης, ρυθμοί ορυκτοποίησης)
- ε) γεωμηχανική (διαπερατότητα, πίεση θραύσης)
- στ) σεισμικότητα

ζ) παρουσία και συνθήκες φυσικών και ανθρωπογενών διόδων, συμπεριλαμβανομένων φρεάτων και γεωτρήσεων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν οδούς διαρροής.

Πρέπει να τεκμηριωθούν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά της γειτονίας του συγκροτήματος:

η) χώροι που περιβάλλουν το συγκρότημα αποθήκευσης, οι οποίοι μπορούν να επηρεαστούν από την αποθήκευση CO₂ στον τόπο αποθήκευσης·

θ) κατανομή πληθυσμού στην περιοχή πάνω από τον τόπο αποθήκευσης·

ι) γειτνίαση με πολύτιμους φυσικούς πόρους (συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα τύπων Natura 2000 κατ' εφαρμογή της υπ' αριθμ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης που εκδόθηκε σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ και της υπ' αριθμ. 33318/3028/1998 κοινής υπουργικής απόφασης που εκδόθηκε σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, πόσιμων υπόγειων υδάτων και υδρογονανθράκων)·

ια) δραστηριότητες γύρω από το συγκρότημα αποθήκευσης και ενδεχόμενες αλληλεπιδράσεις με τις δραστηριότητες αυτές όπως έρευνα, παραγωγή και αποθήκευση υδρογονανθράκων, γεωθερμική χρήση υδροφόρων οριζόντων και χρήση υπόγειων αποθεμάτων ύδατος·

ιβ) γειτνίαση με την ή τις δυνητικές πηγές CO₂, συμπεριλαμβανομένων εκτιμήσεων της συνολικής δυνητικής μάζας του οικονομικώς διαθέσιμου για αποθήκευση CO₂ και με επαρκή δίκτυα μεταφοράς.

Φάση 2: Εκπόνηση του τρισδιάστατου στατικού γεωλογικού μοντέλου της γης

Βάσει των δεδομένων που συλλέγονται στη Φάση 1, εκπονείται με τη χρήση προσομοιωτών ταμιευτήρα σε ηλεκτρονικό υπολογιστή τρισδιάστατο στατικό γεωλογικό μοντέλο της γης, ή μια σειρά τέτοιων μοντέλων, του υποψήφιου συγκροτήματος αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένων των υπερκείμενων πετρωμάτων και των υδραυλικών συνδεδεμένων περιοχών και ρευστών. Το (τα) στατικό(-ά) γεωλογικό(-ά) γήινο(-α) μοντέλο(-α) θα χαρακτηρίζει το συγκρότημα από πλευράς:

α) γεωλογικής δομής της φυσικής παγίδας·

β) γεωμηχανικών, γεωχημικών και ροϊκών ιδιοτήτων του ταμιευτήρα, του υπερκείμενου εδάφους (υπερκείμενα πετρώματα, σφραγιστικές στρώσεις, πορώδεις και περατοί ορίζοντες) και των περιβαλλόντων σχηματισμών·

γ) χαρακτηρισμού συστημάτων ρωγμών και παρουσίας ανθρωπογενών διόδων·

δ) επιφανειακής και κατακόρυφης έκτασης του συγκροτήματος αποθήκευσης·

ε) όγκου του πορώδους χώρου (συμπεριλαμβανομένης της κατανομής του πορώδους)·

στ) κατανομής αναφοράς των ρευστών·

ζ) τυχόν άλλων σχετικών χαρακτηριστικών.

Η αβεβαιότητα που συνδέεται με εκάστη των χρησιμοποιούμενων παραμέτρων για την κατασκευή του μοντέλου πρέπει να αξιολογηθεί με την ανάπτυξη φάσματος σεναρίων για εκάστη παράμετρο και με τον υπολογισμό των ενδεδεδειγμένων ορίων εμπιστοσύνης. Επίσης πρέπει να αξιολογείται τυχόν αβεβαιότητα συνδεδεμένη με το ίδιο το μοντέλο.

Φάση 3: Χαρακτηρισμός της δυναμικής συμπεριφοράς της αποθήκευσης, χαρακτηρισμός ευαισθησίας, εκτίμηση κινδύνου

Οι χαρακτηρισμοί και η εκτίμηση βασίζονται σε κατάρτιση δυναμικού μοντέλου, που περιλαμβάνει ποικιλία προσομοιώσεων κατά χρονικά βήματα της έγχυσης CO₂ στον τόπο αποθήκευσης με τη χρήση του ή των τρισδιάστατων στατικών γεωλογικών μοντέλων της γης στο μηχανοργανωμένο προσομοιωτή του συγκροτήματος αποθήκευσης που κατασκευάζεται στη φάση 2.

Φάση 3.1: Χαρακτηρισμός της δυναμικής συμπεριφοράς της αποθήκευσης

Εξετάζονται τουλάχιστον οι ακόλουθοι παράγοντες:

α) δυνατοί ρυθμοί έγχυσης και ιδιότητες του ρεύματος CO₂·

β) επάρκεια μοντελοποίησης συζευγμένων διεργασιών [δηλαδή ο τρόπος κατά τον οποίο αλληλεπιδρούν στον (στους) προσομοιωτή(-ές) διάφορες μεμονωμένες επενέργειες]·

γ) αντιδραστικές διεργασίες (δηλαδή ο τρόπος κατά τον οποίο ανατροφοδοτούνται στο μοντέλο αντιδράσεις του εγχέομένου CO₂ με επιτόπου ορυκτές ουσίες)·

δ) χρησιμοποιούμενος προσομοιωτής ταμιευτήρα (μπορεί να απαιτούνται πολλαπλές προσομοιώσεις ώστε να επικυρωθούν ορισμένα ευρήματα)·

ε) βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προσομοιώσεις (για να προσδιοριστεί η τύχη και η συμπεριφορά του CO₂ σε κλίμακα δεκαετιών και χιλιετιών, συμπεριλαμβανομένου του ρυθμού διάλυσης του CO₂ στο νερό).

Η εκπόνηση δυναμικού μοντέλου θα φωτίσει τις κρυφές πτυχές των εξής:

στ) πίεση και θερμοκρασία του σχηματισμού αποθήκευσης ως συνάρτηση του ρυθμού έγχυσης και της σωρευτικής εγχέομενης ποσότητας σε βάθος χρόνου·

ζ) επιφανειακή και κατακόρυφη έκταση του CO₂ έναντι του χρόνου·

η) φύση της ροής CO₂ στον ταμιευτήρα συμπεριλαμβανομένης της φασικής συμπεριφοράς·

θ) μηχανισμοί και ρυθμοί παγίδευσης CO₂ (συμπεριλαμβανομένων σημείων υπερχειλίσσης και πλευρικών και κατακόρυφων σφραγιστικών στρώσεων)·

ι) συστήματα δευτερογενούς απομόνωσης στο συνολικό συγκρότημα αποθήκευσης·

ια) χωρητικότητα αποθήκευσης και βαθμίδες πίεσης στον τόπο αποθήκευσης·

ιβ) κίνδυνος ρηγμάτωσης του (των) σχηματισμού(-ών) αποθήκευσης και των υπερκείμενων πετρωμάτων·

ιγ) κίνδυνος εισόδου του CO₂ στο υπερκείμενο πέτρωμα·

ιδ) κίνδυνος διαρροής από τον τόπο αποθήκευσης (π.χ. μέσω εγκαταλελειμμένων ή ανεπαρκώς σφραγισμένων φρεάτων)·

ιε) ρυθμός μετανάστευσης (σε ταμιευτήρες ανοικτού πέρατος)·

ιστ) ρυθμοί σφράγισης της ρωγμής·

ιζ) μεταβολές στη ρευστοχημεία του (των) σχηματισμού(-ών) και επακόλουθες αντιδράσεις (π.χ. μεταβολή pH, σχηματισμός ορυκτών και συνεκτίμηση εκπόνησης αντιδραστικών μοντέλων για την αξιολόγηση των επενεργειών)·

ιη) μετατόπιση ρευστών σχηματισμού·

ιθ) αυξημένη σεισμικότητα και υψόμετρο στο επίπεδο της επιφάνειας.

Φάση 3.2: Χαρακτηρισμός ευαισθησίας

Θα αναληφθούν πολλαπλές προσομοιώσεις για τον εντοπισμό της ευαισθησίας της αξιολόγησης σε παραδοχές που γίνονται για ειδικότερες παραμέτρους. Οι προσομοιώσεις θα βασίζονται στην αλλαγή των παραμέτρων στο (στα) στατικό(-ά) γεωλογικό(-ά) γήινο(-α) μοντέλο(-α) και στην αλλαγή των λειτουργιών και παραδοχών ρυθμού στην εργασία εκπόνησης δυναμικού μοντέλου. Στην εκτίμηση επικινδυνότητας θα ληφθεί υπόψη τυχόν σημαντική ευαισθησία.

Φάση 3.3: Εκτίμηση κινδύνου

Η εκτίμηση κινδύνου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

3.3.1. Χαρακτηρισμός επικινδυνότητας

Πραγματοποιείται χαρακτηρισμός επικινδυνότητας μέσω του χαρακτηρισμού των δυνατοτήτων διαρροής από το συγκρότημα αποθήκευσης, όπως διαπιστώνεται κατά την εκπόνηση δυναμικού μοντέλου και το χαρακτηρισμό ασφάλειας που περιγράφονται ανωτέρω. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται μεταξύ άλλων:

- α) οι δυνητικές οδοί διαρροής
- β) το δυνητικό μέγεθος των συμβάντων διαρροής για πανομοιότυπες οδούς διαρροής (ρυθμοί ροής)
- γ) οι κρίσιμες παράμετροι που επηρεάζουν τη δυνητική διαρροή (όπως ανώτατη πίεση ταμιευτήρα, ανώτατος ρυθμός έγχυσης, θερμοκρασία, ευαισθησία στις διάφορες παραδοχές στο ή τα στατικά γεωλογικά μοντέλα της γης)
- δ) οι δευτερογενείς επενέργειες της αποθήκευσης CO₂, συμπεριλαμβανομένων μετατοπισμένων ρευστών σχηματισμού και νέων ουσιών που δημιουργήθηκαν από την αποθήκευση CO₂
- ε) τυχόν άλλοι παράγοντες που μπορεί να αποβούν επικίνδυνοι για την υγεία του ανθρώπου ή για το περιβάλλον (όπως φυσικές κατασκευές συσχετιζόμενες με το έργο).

Ο χαρακτηρισμός επικινδυνότητας καλύπτει το πλήρες φάσμα δυνητικών συνθηκών λειτουργίας για τη δοκιμή της ασφάλειας του συγκροτήματος αποθήκευσης.

3.3.2. Εκτίμηση έκθεσης – με βάση τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος και την κατανομή και τις δραστηριότητες του ανθρώπινου πληθυσμού πάνω από το συγκρότημα αποθήκευσης, και τη δυνητική συμπεριφορά και τύχη του CO₂ που διαρρέει από δυνητικές οδούς που εντοπίστηκαν στη φάση 3.3.1.

3.3.3. Εκτίμηση επενεργειών – με βάση την ευαισθησία των συγκεκριμένων ειδών, κοινοτήτων ή ενδιαιτημάτων που συνδέονται με συμβάντα δυνητικής διαρροής τα οποία εντοπίζονται στη φάση 3.3.1. Όπου έχει σημασία, θα περιλαμβάνουν τις συνέπειες της έκθεσης σε υψηλές συγκεντρώσεις CO₂ στη βιόσφαιρα (συμπεριλαμβανομένων εδαφών, θαλάσσιων ιζημάτων και βενθικών υδάτων (συνθήκες ασφυξίας, περίσσεια διοξειδίου του άνθρακα) και μειωμένου pH στα εν λόγω περιβάλλοντα ως συνέπεια διαρροής CO₂. Θα περιλαμβάνει επίσης εκτίμηση των επενεργειών άλλων ουσιών που μπορεί να είναι παρούσες σε ρεύματα διαρρέοντος CO₂ (είτε ακαθαρσιών που είναι παρούσες στο ρεύμα έγχυσης ή νέων ουσιών που σχηματίζονται μέσω της αποθήκευσης CO₂). Οι επενέργειες αυτές θα συνεκτιμώνται σε φάσμα χρονικών και χωρικών κλιμάκων και θα συνδέονται με φάσμα διαφόρων τάξεων μεγέθους συμβάντων διαρροής.

3.3.4. Χαρακτηρισμός επικινδυνότητας – ο οποίος θα περιλαμβάνει εκτίμηση της ασφάλειας και της ακεραιότητας του τόπου, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, συμπεριλαμβανομένης εκτίμησης της επικινδυνότητας της διαρροής υπό τις προτεινόμενες συνθήκες χρήσης και των επιπτώσεων στο περιβάλλον και την υγεία στη χειρίστη περίπτωση. Ο χαρακτηρισμός επικινδυνότητας διενεργείται με βάση την εκτίμηση του δυνητικού κινδύνου, της έκθεσης και των επενεργειών. Περιλαμβάνει εκτίμηση των πηγών αβεβαιότητας που εντοπίζονται κατά το χαρακτηρισμό και την εκτίμηση του τόπου αποθήκευσης και, εάν είναι εφικτό, περιγραφή των δυνατοτήτων μείωσης της αβεβαιότητας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 14 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.2 ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ

1. Κατάρτιση και επικαιροποίηση του σχεδίου παρακολούθησης

Το σχέδιο παρακολούθησης που αναφέρεται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 εκπονείται σύμφωνα με την ανάλυση εκτίμησης κινδύνου που πραγματοποιείται στη φάση 3 του παραρτήματος I και επικαιροποιείται ώστε να πληροί τις απαιτήσεις παρακολούθησης του άρθρου 14 παράγραφος 1 σύμφωνα με τα εξής κριτήρια:

1.1. Κατάρτιση του σχεδίου

Στο σχέδιο παρακολούθησης δίνονται λεπτομέρειες της παρακολούθησης προς καθιέρωση στα κυριότερα στάδια του έργου, συμπεριλαμβανομένης της βασικής, επιχειρησιακής και μετά το κλείσιμο παρακολούθησης. Για κάθε φάση θα καθορίζονται τα ακόλουθα:

- α) οι παράμετροι που παρακολουθούνται
- β) η χρησιμοποιούμενη τεχνολογία παρακολούθησης και η αιτιολόγηση της επιλογής της τεχνολογίας
- γ) οι θέσεις παρακολούθησης και η λογική χωρικής δειγματοληψίας
- δ) η συχνότητα εφαρμογής και η λογική της χρονικής δειγματοληψίας.

Οι προς παρακολούθηση παράμετροι προσδιορίζονται ώστε να εκπληρώνουν τους σκοπούς της παρακολούθησης. Ωστόσο, το σχέδιο οπωσδήποτε θα περιλαμβάνει συνεχή ή διακεκομμένη παρακολούθηση των εξής αντικειμένων:

- ε) διαφεύγουσες εκπομπές CO₂ στον εξοπλισμό έγχυσης
- στ) ογκομετρική ροή CO₂ στις κεφαλές των φρεάτων έγχυσης
- ζ) πίεση και θερμοκρασία του CO₂ στις κεφαλές των φρεάτων έγχυσης (για τον προσδιορισμό της ροής μάζας)

- η) χημική ανάλυση του εγχέομένου υλικού
- θ) θερμοκρασία και πίεση ταμιευτήρα (για την εύρεση της φασικής συμπεριφοράς και κατάστασης του CO₂). Η επιλογή της τεχνολογίας παρακολούθησης θα βασίζεται στη βέλτιστη διαθέσιμη πρακτική τη στιγμή της μελέτης. Οι ακόλουθες επιλογές εξετάζονται και χρησιμοποιούνται, όπως κρίνεται ενδεδειγμένο:

ι) τεχνολογίες που μπορούν να ανιχνεύουν την παρουσία, τη θέση και τις οδούς μετανάστευσης CO₂ κάτω από την επιφάνεια και στην επιφάνεια·

ια) τεχνολογίες που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριφορά όγκου-πίεσης και την κατανομή επιφανειακού/κατακόρυφου κορεσμού του θυσάνου CO₂ για την ακριβέστερη προσαρμογή της ψηφιακής τρισδιάστατης προσομοίωσης στα τρισδιάστατα γεωλογικά μοντέλα του σχηματισμού αποθήκευσης που εκπονούνται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα Ι·

ιβ) τεχνολογίες που μπορούν να παρέχουν ευρύ επιφανειακό φάσμα ώστε να λαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τυχόν προηγούμενως μη ανιχνευθείσες δυνητικές οδούς διαρροής ανά τις επιφανειακές διαστάσεις του πλήρους συγκροτήματος αποθήκευσης και πέραν, σε περίπτωση σημαντικών ανωμαλιών ή μετανάστευσης του CO₂ εκτός του συγκροτήματος αποθήκευσης.

1.2. Επικαιροποίηση του σχεδίου

Τα δεδομένα που συλλέγονται από την παρακολούθηση υποβάλλονται σε σύνθεση και ερμηνεύονται. Τα παρατηρούμενα αποτελέσματα συγκρίνονται με την προβλεπόμενη συμπεριφορά στη δυναμική προσομοίωση της τρισδιάστατης πίεσης και όγκου και τη συμπεριφορά κορεσμού που αναλαμβάνεται στο πλαίσιο του χαρακτηρισμού ασφάλειας κατ' εφαρμογή του άρθρου 5 και του παραρτήματος Ι φάση 3.

Στις περιπτώσεις που παρατηρείται σημαντική απόκλιση μεταξύ της παρατηρούμενης και της προβλεπόμενης συμπεριφοράς, το τρισδιάστατο μοντέλο βαθμονομείται εκ νέου ώστε να αντανάκλα την παρατηρούμενη συμπεριφορά. Η εκ νέου βαθμονόμηση θα βασίζεται στις παρατηρήσεις δεδομένων από το σχέδιο παρακολούθησης και, όποτε είναι αναγκαίο, θα προστίθενται επιπλέον δεδομένα για να προσδίδεται εμπιστοσύνη στις παραδοχές της επαναβαθμονόμησης.

Οι φάσεις 2 και 3 του παραρτήματος Ι επαναλαμβάνονται με τη χρήση του (των) επαναβαθμονομημένου(-ων) τρισδιάστατου(-ων) μοντέλου(-ων), ώστε να παράγονται νέα σενάρια δυνητικού κινδύνου και ρυθμοί ροής και να ενημερώνεται η εκτίμηση κινδύνου.

Στις περιπτώσεις όπου εντοπίζονται νέες πηγές CO₂, δίοδοι και ρυθμοί ροής, ή παρατηρούνται σημαντικές αποκλίσεις από τις προηγούμενες εκτιμήσεις ύστερα από την αντιπαραβολή του ιστορικού και την επαναβαθμονόμηση του μοντέλου, επικαιροποιείται αντίστοιχα το σχέδιο παρακολούθησης.

2. Παρακολούθηση μετά το κλείσιμο

Η παρακολούθηση μετά το κλείσιμο θα βασίζεται στις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν και μοντελοποιήθηκαν στη διάρκεια της εφαρμογής του σχεδίου παρακολούθησης που αναφέρεται στο άρθρο 14 παράγραφος 2 και ανωτέρω στο σημείο 1.2 του παρόντος παραρτήματος. Θα εξυπηρετεί ειδικότερα την παροχή των απαιτούμενων πληροφοριών για τον προσδιορισμό όσων διαλαμβάνονται στο άρθρο 19 παράγραφος 1.

Άρθρο 33

Κάθε διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις της παρούσας απόφασης, καταργείται.

Άρθρο 34

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Νοεμβρίου 2011

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΣΑΧΙΝΙΔΗΣ

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΧΡΥΣΟΧΟΪΔΗΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ****ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ ΦΥΛΛΩΝ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ****Σε έντυπη μορφή:**

- Για τα Φ.Ε.Κ. από 1 έως 16 σελίδες σε 1 € προσαυξανόμενη κατά 0,20 € για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.
- Για τα φωτοαντίγραφα Φ.Ε.Κ. σε 0,15 € ανά σελίδα.

Σε μορφή DVD/CD:

Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση	Τεύχος	Ετήσια έκδοση	Τριμηνιαία έκδοση	Μηνιαία έκδοση
Α'	150 €	40 €	15 €	Α.Α.Π.	110 €	30 €	-
Β'	300 €	80 €	30 €	Ε.Β.Ι.	100 €	-	-
Γ'	50 €	-	-	Α.Ε.Δ.	5 €	-	-
Υ.Ο.Δ.Δ.	50 €	-	-	Δ.Δ.Σ.	200 €	-	20 €
Δ'	110 €	30 €	-	Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	-	-	100 €

- Η τιμή πώλησης μεμονωμένων Φ.Ε.Κ. σε μορφή cd-rom από εκείνα που διατίθενται σε ψηφιακή μορφή και μέχρι 100 σελίδες, σε 5 € προσαυξανόμενη κατά 1 € ανά 50 σελίδες.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ Φ.Ε.Κ.

Τεύχος	Έντυπη μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή	Τεύχος	Έντυπη μορφή
Α'	225 €	Δ'	160 €	Α.Ε.-Ε.Π.Ε.	2.250 €
Β'	320 €	Α.Α.Π.	160 €	Δ.Δ.Σ.	225 €
Γ'	65 €	Ε.Β.Ι.	65 €	Α.Σ.Ε.Π.	70 €
Υ.Ο.Δ.Δ.	65 €	Α.Ε.Δ.	10 €	Ο.Π.Κ.	-

- Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. (έντυπη μορφή) θα αποστέλλεται σε συνδρομητές ταχυδρομικά, με την επιβάρυνση των 70 €, ποσό το οποίο αφορά τα ταχυδρομικά έξοδα.

- Η καταβολή γίνεται σε όλες τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.). Το πρωτότυπο διπλότυπο (έγγραφο αριθμ. πρωτ. 9067/28.2.2005 2η Υπηρεσία Επιτρόπου Ελεγκτικού Συνεδρίου) με φροντίδα των ενδιαφερομένων, πρέπει να αποστέλλεται ή να κατατίθεται στο Εθνικό Τυπογραφείο (Καποδιστρίου 34, Τ.Κ. 104 32 Αθήνα).
- Σημειώνεται ότι φωτοαντίγραφα διπλοτύπων, ταχυδρομικές Επιταγές για την εξόφληση της συνδρομής, δεν γίνονται δεκτά και θα επιστρέφονται.
- Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα μέλη της Ένωσης Ιδιοκτητών Ημερησίου Τύπου Αθηνών και Επαρχίας, οι τηλεοπτικοί και ραδιοφωνικοί σταθμοί, η Ε.Σ.Η.Ε.Α, τα τριτοβάθμια συνδικαλιστικά όργανα και οι τριτοβάθμιες επαγγελματικές ενώσεις δικαιούνται έκπτωσης πενήντα τοις εκατό (50%) επί της ετήσιας συνδρομής.
- Το ποσό υπέρ Τ.Α.Π.Ε.Τ. (5% επί του ποσού συνδρομής), καταβάλλεται ολόκληρο (Κ.Α.Ε. 3512) και υπολογίζεται πριν την έκπτωση.
- Στην Ταχυδρομική συνδρομή του τεύχους Α.Σ.Ε.Π. δεν γίνεται έκπτωση.

Πληροφορίες για δημοσιεύματα που καταχωρίζονται στα Φ.Ε.Κ. στο τηλ.: 210 5279000.

Φωτοαντίγραφα παλαιών Φ.Ε.Κ.: Μάρνη 8, τηλ.: 210 8220885, 210 8222924, 210 5279050.

Τα φύλλα όλων των τευχών της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διατίθενται δωρεάν σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου (www.et.gr)

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: <http://www.et.gr> - e-mail: webmaster.et@et.gr

ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΑΠΟ 08:00 ΜΕΧΡΙ 13:30

* 0 2 0 2 5 1 6 0 7 1 1 1 0 0 1 6 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 21 004